P9_TA(2022)0078

Toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien tilanne Meksikossa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 10. maaliskuuta 2022 toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien tilanteesta Meksikossa (2022/2580(RSP))

(2022/C 347/16)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Meksikosta,

— ottaa huomioon Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Meksikon yhdysvaltojen taloudellista kumppanuutta, poliittista yhteensovittamista sekä yhteistyötä koskevan sopimuksen ([1]), jäljempänä ”EU:n ja Meksikon kokonaissopimus”, joka on ollut voimassa vuodesta 2000, ja uudistetun sopimuksen,

— ottaa huomioon EU:n ja Meksikon korkean tason vuoropuhelut ihmisoikeuksista ja korkean tason vuoropuhelun monenvälisistä kysymyksistä,

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien puolustajia sekä sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n suuntaviivat,

— ottaa huomioon 15. helmikuuta 2022 annetun Euroopan unionin, Norjan ja Sveitsin paikallisen julkilausuman toimittaja Heber López Vásquezin murhasta,

— ottaa huomioon 28. tammikuuta 2022 annetun Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunnan, sen sananvapaudesta vastaavan erityisraportoijan ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Meksikon-toimiston yhteisen julkilausuman, jossa tuomitaan María de Lourdes Maldonado Lópezin murha,

— ottaa huomioon 19. lokakuuta 2020 annetun YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston julkilausuman ”YK:n asiantuntija kehottaa Meksikoa parantamaan ihmisoikeuksien puolustajien suojelua”,

— ottaa huomioon toimittajien turvallisuutta ja rankaisemattomuuskysymystä koskevan YK:n toimintasuunnitelman vuodelta 2012,

— ottaa huomioon 16. joulukuuta 1966 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

— ottaa huomioon 10. joulukuuta 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 4 kohdan,

A. ottaa huomioon, että väkivalta, ihmisoikeusloukkaukset ja hyökkäykset, jotka kohdistuvat toimittajiin ja ihmisoikeuksien puolustajiin, mukaan lukien ympäristöaktivistit ja alkuperäiskansojen ja -yhteisöjen jäsenet, sekä naisten oikeuksien puolustajiin, ovat lisääntyneet rajusti Meksikossa; huomauttaa, että laajamittainen väkivalta Meksikossa lisääntyy koko ajan, mikä nähtiin kesäkuun 2021 paikallis- ja aluevaaleissa, ja oikeusvaltiotilanne on vakavasti heikkenemässä; toteaa, että hälyttävän suuri määrä toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia, etenkin niitä, jotka ovat tutkineet viranhaltijoiden korruptiota tai paljastaneet huumekartellien rikoksia varsinkin paikallistasolla, on joutunut joko valtion viranomaisten tai rikollisryhmien pelottelun, häirinnän, uhkailun, raiskausten, hyökkäysten, tahdonvastaisten katoamisten ja jopa salamurhien sekä näiden tarkkailun kohteeksi; ottaa huomioon, että 27. helmikuuta 2022 tehdyssä joukkomurhassa kuoli 17 ihmistä;

B. ottaa huomioon, että Meksiko on eri kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten järjestöjen mukaan ollut toimittajille jo pitkään maailman vaarallisin ja jopa hengenvaarallisin paikka, jollei varsinaisia sotatoimialueita lasketa mukaan; toteaa, että Toimittajat ilman rajoja -järjestön mukaan Meksiko oli vuonna 2021 kolmantena vuonna peräkkäin maailman vaarallisin maa toimittajille ja se oli sijalla 143 yhteensä 180 maan joukossa vuoden 2021 lehdistönvapausindeksissä;

([1]) EYVL L 276, 28.10.2000, s. 45.

Torstai 10. maaliskuuta 2022

C. ottaa huomioon, että vuosi 2022 on tähän mennessä ollut toimittajille Meksikossa kaikkein verisin, sillä maassa on alkuvuonna tapettu ainakin kuusi toimittajaa; huomauttaa, että María de Lourdes Maldonado Lópezin, Margarito Martínezin, José Luis Gamboan, Heber López Vásquezin ja Roberto Toledon salamurhat ovat vain muutamia järkyttäviä esimerkkejä hyökkäyksistä toimittajia ja mediatyöntekijöitä vastaan; toteaa, että toimittajat joutuvat sietämään kehnoja työoloja eikä monilla ole pääsyä terveydenhuolto- ja mielenterveyspalvelujen piiriin; ottaa huomioon, että tilanne on heikentynyt sitten heinäkuussa 2018 pidettyjen edellisten presidentinvaalien ja virallisten lähteiden mukaan maassa on tapettu ainakin 47 toimittajaa;

D. huomauttaa, että sisäministeriön mukaan Meksikossa on joulukuun 2018 jälkeen tapettu ainakin 68 ihmisoikeuksien puolustajaa; toteaa, että naisiin kohdistuva väkivalta ja naismurhat ovat yleisiä ja että eräistä institutionaalisista toimista huolimatta kadonneiden ihmisten määrä on äärimmäisen hälyttävä;

E. toteaa, että presidentti López Obrador on toistuvasti käyttänyt populistista retoriikkaa päivittäisissä lehdistötilaisuuksissa halventaakseen ja pelotellakseen riippumattomia toimittajia, tiedotusvälineiden omistajia ja aktivisteja; katsoo, että solvausten ja leimaamisen retoriikka synnyttää jatkuvan levottomuuden ilmapiirin suhteessa riippumattomiin toimittajiin; toteaa, että Meksikon hallitus on valeuutisten torjumisen varjolla luonut valtio-omisteisen alustan ottaakseen silmätikukseen kriittisen lehdistön, leimatakseen sen toiminnan ja hyökätäkseen sitä vastaan; toteaa, että helmikuussa 2022 toimittajat järjestivät 13:ssa Meksikon 32 osavaltiosta mielenilmauksia, joissa vaadittiin parantamaan toimittajien suojelua ja tutkimaan heihin kohdistuvat hyökkäykset;

F. toteaa, että tammikuussa 2022 perustetulla ihmisoikeuksien puolustajien ja toimittajien liittovaltiotason suojelumekanismilla oli käytössä suojelutoimenpiteitä 1 518 henkilön – 1 023 ihmisoikeuksien puolustajan ja 495 toimittajan – hyväksi; ottaa huomioon, että mekanismin toimintaa haittaavat vakavat puutteet saatavilla olevan rahoituksen ja henkilöstön määrässä, riittävän tuen puuttuminen, puutteellinen koordinointi osavaltioiden hallintojen kanssa ja viivästykset suojelutoimenpiteiden toteuttamisessa ja että tämä maksaa usein ihmishenkiä; toteaa, että ainakin yhdeksän suojeluohjelman piiriin kuulunutta henkilöä on tapettu;

G. ottaa huomioon, että Meksikon valtio on luomassa ihmisoikeuksien puolustajille ja toimittajille kansallista ennaltaehkäisy- ja suojelujärjestelmää, joka perustuu ihmisoikeuksien puolustajiin ja toimittajiin kohdistuvia hyökkäyksiä koskevaan yleiseen ennaltaehkäisy- ja suojelulakiin ja johon sisältyvät kansallisen ennaltaehkäisymallin käyttöönotto, kansallisten hyökkäystilastojen luominen ja kansallisen suojeluprotokollan täytäntöönpano;

H. toteaa, että institutionalisoitu ja laajalle levinnyt korruptio yhdistettynä puutteelliseen oikeusjärjestelmään on synnyttänyt kroonisen rankaisemattomuuden ongelman, sillä noin 95 prosenttia toimittajien murhista jää rankaisematta; ottaa huomioon, että kuten Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunnan sananvapaudesta vastaavan erityisraportoijan toimisto on huomauttanut, tällainen rankaisemattomuus välittää viestin siitä, että väkivalta on sallittua, mikä rohkaisee tekemään uusia rikoksia ja saa aikaan itsesensuurivaikutuksen; huomauttaa, ettei Meksikon hallitus ole toteuttanut asianmukaisesti uudistuksia, jotka ovat tarpeen väkivallan ja rankaisemattomuuden vähentämiseksi, myös toimittajiin ja ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuvissa rikoksissa;

I. toteaa, että on vahvoja viitteitä siitä, että Meksikon valtio on käyttänyt toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia vastaan terrorismin ja kartellien torjumiseksi tarkoitettuja puhelinten hakkerointivälineitä, mukaan lukien Pegasus-vakoiluohjelma;

J. ottaa huomioon, että Meksiko ratifioi marraskuussa 2020 Escazún sopimuksen, johon sisältyy vahva suojelu ympäristöaktivisteille; toteaa, että Meksikon olisi priorisoitava sopimuksen täytäntöönpano;

K. toteaa, että kongressille esiteltiin äskettäin huolestuttava lakiehdotus, jolla pyritään estämään se, että ulkomaista rahoitusta saavat kansalaisjärjestöt voisivat yrittää vaikuttaa lainsäädäntöön tai osallistua strategisiin kanteisiin;

L. ottaa huomioon, että useat vaali- ja oikeusjärjestelmiä koskevat perustuslakiuudistukset, jotka López Obradorin hallinto on pannut alulle, herättävät epäilyjä oikeusvaltioperiaatteen vakaudesta ja oikeusvarmuudesta;

M. ottaa huomioon, että EU:n ja Meksikon strateginen kumppanuus on mahdollistanut EU:n ja Meksikon tiiviimmän yhteistyön maailmanlaajuisesti merkittävissä kysymyksissä ja erityisesti tehostetun vuoropuhelun, koordinoinnin ja vuorovaikutuksen esimerkiksi turvallisuuden, ihmisoikeuksien, vaaliuudistuksen, aluekehityksen sekä sääntely- ja kauppapolitiikan alalla; toteaa, että Meksiko ja EU jakavat yhteiset arvot;

N. ottaa huomioon, että EU:n ja Meksikon kokonaissopimus sisältää ihmisoikeus- ja demokratialausekkeita 1 ja 39 artiklassa; huomauttaa, että vuonna 2020 käyty EU:n ja Meksikon korkean tason vuoropuhelu ihmisoikeuksista huipentui sopimukseen yhteisestä työstä Meksikossa ihmisoikeuksien puolustajien suojelun tehostamiseksi;

1. tuomitsee toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien, mukaan lukien ympäristöaktivistit ja alkuperäiskansojen ja -yhteisöjen jäsenet, uhkailun, häirinnän ja tappamisen Meksikossa; kehottaa viranomaisia tutkimaan salamurhat nopeasti, perusteellisesti, riippumattomasti ja puolueettomasti ja toimittajien ja mediatyöntekijöiden tapauksessa sananvapauteen kohdistuvien rikosten hyväksyttyä tutkintaprotokollaa noudattaen;

2. ilmaisee syvimmän myötätuntonsa, solidaarisuutensa ja osanottonsa kaikille uhreille ja heidän omaisilleen; toistaa huolensa turvattomuuden ja vihamielisyyden ilmapiiristä, jossa ihmisoikeuksien puolustajat ja toimittajat joutuvat elämään, ja osoittaa heille solidaarisuuttaan;

3. korostaa, että sananvapaus verkossa ja sen ulkopuolella, lehdistönvapaus ja kokoontumisvapaus ovat keskeisiä mekanismeja terveen demokratian toiminnassa; kehottaa Meksikon viranomaisia toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet, jotta voidaan varmistaa toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelu ja turvallisen toimintaympäristön luominen heille vakiintuneiden kansainvälisten normien mukaisesti, myös puuttumalla niin osavaltioiden kuin liittovaltionkin tasolla laajalle levinneeseen korruptioon, koulutuksen ja resurssien riittämättömyyteen, eräiden viranhaltijoiden rikoskumppanuuteen ja puutteellisiin oikeusjärjestelmiin, joiden takia rankaisemattomuus on niin yleistä;

4. panee huolestuneena merkille järjestelmällisen ja ankaran kritiikin, jota Meksikon hallituksen korkea-arvoisimmat viranomaiset ovat esittäneet toimittajia ja heidän työtään kohtaan, ja tuomitsee toistuvat hyökkäykset tiedotusvälineiden vapautta ja erityisesti toimittajia ja mediatyöntekijöitä vastaan; toteaa jälleen, että journalismia voidaan harjoittaa vain sellaisessa ympäristössä, jossa ei esiinny uhkailua eikä fyysisiä, psykologisia tai eettisiä hyökkäyksiä tai muunlaista pelottelua ja häirintää, ja kehottaa Meksikon viranomaisia vaalimaan korkeimpia sanan-, kokoontumis- ja valinnanvapauden suojelun normeja ja turvaamaan ne;

5. kehottaa viranomaisia, erityisesti korkeimmalla tasolla, pidättymään lausumista, joilla voitaisiin leimata ihmisoikeuksien puolustajia, toimittajia ja mediatyöntekijöitä, kärjistää heille vihamielistä ilmapiiriä tai vääristää heidän tutkintalinjojaan; kehottaa kyseisiä viranomaisia julkisesti korostamaan ihmisoikeuksien puolustajien ja toimittajien ratkaisevaa merkitystä demokraattisissa yhteiskunnissa;

6. kehottaa Meksikon hallitusta toteuttamaan konkreettisia, pikaisia ja tuloksellisia toimenpiteitä kansallisten, valtiollisten ja paikallisten instituutioiden lujittamiseksi ja ottamaan käyttöön joukon kiireellisiä, kattavia ja johdonmukaisia strategioita ennaltaehkäisyä, suojelua, hyvitystä ja vastuuvelvollisuutta varten, jotta voidaan varmistaa, että ihmisoikeuksien puolustajat ja toimittajat voivat jatkaa toimintaansa vailla pelkoa kostotoimista ja ilman rajoituksia YK:n ihmisoikeusvaltuutetun ja Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunnan suositusten mukaisesti; suosittaa, että Meksiko ottaa toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien turvallisuutta käsitellessään huomioon sukupuolinäkökulman;

7. kehottaa ihmisoikeuksien puolustajien ja toimittajien suojelua varten perustettua liittovaltiotason mekanismia täyttämään lupauksensa lisätä rahoitustaan ja resurssejaan sekä ottaa käyttöön entistä nopeampia prosesseja, joilla ihmisoikeuksien puolustajat ja toimittajat voidaan sisällyttää sen piiriin, jotta voidaan pelastaa ihmishenkiä ja taata uhan alla elävien turvallisuus, mukaan lukien turvallisuustoimenpiteiden ulottaminen heidän perheenjäseniinsä, kollegoihinsa ja asianajajiinsa; painottaa, että yleisissä suojelutoimissa olisi tehokkaasti osallistettava kunkin osavaltion hallinnon elimet ja instituutiot sekä paikallistaso;

8. kannustaa Meksikon hallitusta ryhtymään toimiin valtion instituutioiden lujittamiseksi ja oikeusvaltion vakiinnuttamiseksi, jotta voidaan puuttua joihinkin ihmisoikeusloukkausten taustalla oleviin rakenteellisiin ongelmiin, ja kehottaa ottamaan tähän prosessiin mukaan ihmisoikeuksien parissa toimivat kansalaisjärjestöt; pitää myönteisenä, että maahan on perustettu kansallinen etsintäkomissio, jonka tavoitteena on etsiä joukkohautoja eri puolilla maata ja toteuttaa toimia kadonneiden todellisen määrän selvittämiseksi ja julkistamiseksi;

9. kehottaa Meksikon hallitusta tekemään kaikilta osin yhteistyötä YK:n elinten kanssa ja esittämään kaikki YK:n ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyt, erityisesti mielipiteen- ja sananvapaudesta vastaavan YK:n erityisraportoijan, kattavan pysyvän vierailukutsun sekä tekemään näiden kanssa yhteistyötä ennakoivasti;

10. pitää myönteisenä, että tahdonvastaisia katoamisia käsittelevä YK:n komitea vieraili äskettäin Meksikossa ja että hallitus tunnusti komitean toimivallan käsitellä Meksikosta peräisin olevia tapauksia, jolloin uhrien omaiset voivat antaa tapauksia komitean käsiteltäväksi käytettyään ensin kaikki maan sisäiset oikeussuojakeinot;

Torstai 10. maaliskuuta 2022

11. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita, Euroopan ulkosuhdehallintoa ja EU:n Meksikon-edustustoa ottamaan ihmisoikeuksia koskevat huolenaiheet esille meksikolaisten kumppaniensa kanssa ja asettamaan toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelun EU:n ja Meksikon vuoropuhelujen keskiöön; kehottaa EU:n edustustoa ja jäsenvaltioita panemaan kaikilta osin täytäntöön ihmisoikeuksien puolustajia sekä sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n suuntaviivat, jotta ihmisoikeuksien puolustajien ja toimittajien työlle voidaan antaa kaikki aiheellinen tuki;

12. korostaa Meksikon merkitystä strategisena kumppanina; muistuttaa EU:n ja Meksikon lujan ja syvän suhteen merkityksestä ja toistaa sitoutuneensa vaalimaan suhteita uudistetussa EU:n ja Meksikon kokonaissopimuksessa, jossa on lujitettu edelleen ihmisoikeusmääräyksiä ja jonka kautta EU ja Meksiko voivat keskustella monenlaisista kysymyksistä, kuten ihmisoikeuksista, kansalaisyhteiskunnan, myös toimittajien, ihmisoikeuksien puolustajien ja muiden tahojen, kanssa monenvälisellä tasolla;

13. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioille, Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön tämänhetkiselle puheenjohtajavaltiolle, Amerikan valtioiden järjestön pääsihteerille, EU:n ja Latinalaisen Amerikan parlamentaariselle edustajakokoukselle sekä Meksikon presidentille, hallitukselle ja kongressille.